

Identificació de l'expedient

Resolució del procediment sancionador núm. PS 14/2022, referent a l'Institut Escola Eixample.

Antecedents

1. En data 16/09/2021 va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit pel qual una persona (en endavant, persona denunciante) formulava una denúncia contra l'Institut Escola Eixample (en endavant, l'Escola), amb motiu d'un presumpte incompliment de la normativa sobre protecció de dades personals. En concret, la persona denunciante posava de manifest que en data 16/09/2021, va rebre un correu electrònic, amb assumpte "Informacions COVID", enviat des de l'adreça corporativa de l'Escola <(...)>, sense utilitzar l'opció de còpia oculta i, per tant, essent llegible l'adreça de totes les persones destinatàries. El contingut del correu informava als pares i mares dels alumnes que s'havia procedit a lliurar als estudiants una autorització que calia retornar signada al centre educatiu, als efectes de poder realitzar proves de detecció de la COVID-19.

La persona denunciante aporta la còpia d'aquest correu electrònic.

2. L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 361/2021), d'acord amb el que preveu l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (d'ara endavant, LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador.

3. En aquesta fase d'informació, en data 03/11/2021 es va requerir l'entitat denunciada perquè informés, entre d'altres, sobre els motius pels quals en l'enviament electrònic abans esmentat no es va emprar l'opció de còpia oculta.

4. En data 16/11/2021, l'Escola va respondre el requeriment esmentat a través d'un escrit, mitjançant el qual comunica, en termes literals, el següent:

"1. Aquest fet es deu únicament a l'error humà a l'hora d'enganxar les adreces de correu electrònic, ja que aquesta és una tramesa habitual que sempre es fa mitjançant còpia oculta. Hem revisat tots els correus electrònics que aquell dia ens van enviar i hem pogut comprovar que aquest va ser l'únic correu que aquell dia, per un error humà, va sortir sense l'opció de còpia oculta".

El mateix escrit argumenta que, quan s'envien correus electrònics des de l'Escola, sempre s'empra l'opció de còpia oculta, sens perjudici d'errors puntuals que hi puguin haver. I, afegeix:

"Com a equip directiu del centre prioritzarem un seguit d'accions i estratègies per tal de tornar a sensibilitzar i assegurar l'ús responsable del correu electrònic [...]. El centre va començar a funcionar com a centre públic l'1 de setembre de 2020. No s'ha elaborat cap protocol escrit sobre l'ús del correu electrònic.

En les reunions amb el personal d'administració i serveis i amb el professorat es fan unes recomanacions del bon ús del correu electrònic basant-nos en el document de l'ACPD <https://www.apda.ad/sites/default/files/2018-10/2754.pdf>

Entenem la importància d'aquest tema, i altres, que fan referència a la protecció de dades farem una demanda al protecció de dades del CEB d'unes càpsules formatives per a tot el personal del centre: docents i PAS per tal de minimitzar al màxim els errors humans”.

5. En data 17/03/2022, la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades va acordar iniciar un procediment sancionador contra l'Institut Escola Eixample del Departament d'Educació per una presumpta infracció prevista a l'article 83.5.a), en relació a l'article 5.1.f), tots dos del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes (en endavant, RGPD). Aquest acord d'iniciació es va notificar al l'Institut Escola Eixample en data 23/03/2022.

6. A l'acord d'iniciació es concedia a l'Escola un termini de 10 dies hàbils, comptadors a partir de l'endemà de la notificació, per formular al·legacions i proposar la pràctica de proves que considerés convenients per defensar els seus interessos.

7. En data 02/04/2022, l'Escola va formular les al·legacions a l'acord d'iniciació que es transcriuen a continuació i que s'aborden a l'apartat 2 dels fonaments de dret:

“Ens reiterem en allò manifestat en el nostre escrit de data 16/11/2021, presentat en la fase d'informació prèvia (núm. IP 361/2021), i volem deixar constància del següent:

El dia 16 de setembre de 2021 es va enviar, per error humà, un correu electrònic sense utilitzar l'opció de la còpia oculta, amb informacions generals referents als protocols COVID. (...) Com a (...) en soc plenament conscient de la necessitat de fer una gestió segura de les dades i al llarg d'aquest curs 2021-22 s'han implantat una sèrie de mesures per facilitar el treball segur reduint al màxim el marge d'error. Algunes d'aquestes són:

- *Al mes de juliol de 2020 es va comprar l'aplicació Tokapp School per poder fer les comunicacions a les famílies de manera centralitzada i segura, evitant errors d'aquest tipus.*
- *Al mes de setembre el percentatge de famílies que havien instal·lat aquesta aplicació era molt baix i prioritzant la protecció de la salut pública es va decidir enviar per correu electrònic aquests protocols per assegurar que arribessin al total de famílies del centre.*

No és una pràctica habitual del centre fer aquest tipus d'enviaments i actualment totes les comunicacions massives es fan via aplicació, per tant no ens exposem a cometre cap més error d'aquest tipus.

Com a (...), en prendre consciència de l'error que s'havia produït, vaig fer arribar una comunicació a tot el personal del centre recordant la importància i necessitat de ser rigorosos amb la protecció de dades. Adjunto el correu electrònic enviat a tots els treballadors del centre amb el manual per a un bon ús del correu electrònic. Paral·lelament, el personal administratiu del centre s'ha inscrit a formacions sobre

l'administració electrònica, i hem sol·licitat ser centre pilot per a la implantació de l'administració electrònica per facilitar que, en una feina on es cada cop més immensa la gestió de les dades, es pugui fer de manera segura.

Entre d'altres documents, l'escrit d'al·legacions s'acompanya del correu electrònic de data 15/11/2021, que des de la direcció de l'Escola es va fer arribar als treballadors i treballadores, als efectes d'informar-los dels fets ocorreguts, del procediment de denúncia tramitat davant d'aquesta Autoritat, i per informar-los de l'obligatorietat d'assistir a una sessió de formació, en matèria de protecció de dades.

8. En data 20/04/2022, la persona instructora d'aquest procediment va formular una proposta de resolució, per la qual proposava que la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades amonestés l'Institut Escola Eixample com a responsable, d'una infracció prevista a l'article 83.5.a) en relació amb l'article 5.1.f), tots ells de l'RGPD.

Aquesta proposta de resolució es va notificar en data 22/04/2022 i es concedia un termini de 10 dies per formular al·legacions.

9. El termini s'ha superat amb escreix i no s'han presentat al·legacions.

Fets provats

En data 16/09/2021, l'Escola va enviar un correu electrònic als pares i mares dels alumnes del centre educatiu (un total de 115 persones) sense emprar l'opció de la còpia oculta, fet que va propiciar que totes les destinatàries del correu poguessin accedir a l'adreça de correu electrònic de la resta de les persones a les qui s'adreçava el missatge. El contingut del correu informava que s'havia procedit a lliurar als alumnes una autorització que calia retornar signada al centre educatiu, als efectes de poder realitzar proves de detecció de la COVID-19.

Fonaments de dret

1. Són d'aplicació a aquest procediment el que preveuen l'LPAC, i l'article 15 del Decret 278/1993, segons el que preveu la DT 2a de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades. De conformitat amb els articles 5 i 8 de la Llei 32/2010, la resolució del procediment sancionador correspon a la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

2. L'entitat imputada no ha formulat al·legacions a la proposta de resolució, però sí que ho va fer a l'acord d'iniciació. Respecte d'això, es considera oportú reiterar a continuació el més rellevant de la resposta motivada de la persona instructora a aquestes al·legacions.

Les al·legacions presentades a l'acord d'iniciació d'aquest procediment es remeten a les ja efectuades en l'escrit que l'entitat imputada va presentar davant d'aquesta Autoritat en data 16/11/2021.

En essència, les al·legacions presentades per l'Escola en la fase d'informació prèvia, posaven de manifest que els fets denunciats van ocórrer com a conseqüència d'una errada

humana i afegien que, per tal de minimitzar els riscos, al mes de juliol de 2020 l'entitat va adquirir l'aplicació *Tokapp School* per tal de poder dur a terme comunicacions de manera segura. Tanmateix, atès que al mes de setembre de 2020, el percentatge de famílies que havia descarregat l'aplicació referida era molt baix, es va procedir a enviar la informació relativa a les proves de detecció de la COVID-19 per correu electrònic. Al respecte, subratlla que actualment s'empra l'aplicació mencionada per tal de fer comunicacions segures.

Doncs bé, escau indicar que, encara que el fet denunciat hagi ocorregut com a conseqüència d'una errada, la manca d'intencionalitat (error humà), no pot exonerar de responsabilitat l'Escola. Sobre això, cal tenir en compte la doctrina del principi de culpabilitat, que posa de manifest que la potestat sancionadora de l'Administració, en tant que manifestació del "*ius puniendi*" de l'Estat, es regeix pels principis del dret penal, i un dels seus principis és el de culpabilitat, incompatible amb un règim de responsabilitat objectiva sense culpa, i estableix que perquè concorri l'element de culpa no es requereix una conducta dolosa sinó que resulta suficient que la infracció s'hagi produït per negligència del seu autor. En aquest sentit, el Tribunal Suprem en diverses sentències, entre les quals les de 15/04/2016 i 24/11/2011, es remet a la doctrina del Tribunal Constitucional quan cita textualment "*no cabe en el ámbito sancionador administrativo la responsabilidad objetiva o sin culpa, doctrina que se reafirma en la sentencia 164/2005, de 20 de junio de 2005, en cuya virtud se excluye la posibilidad de imponer sanciones por el mero resultado, sin acreditar un mínimo de culpabilidad, aun a título de mera negligencia*".

També l'Audiència Nacional, en la Sentència 30/10/2017, en matèria de protecció de dades personals indicava, citant el que ja havia declarat en sentències anteriors (per totes, la sentència 12/11/2010) el següent: "*Pero, como reiteradamente hemos venido afirmando en esta materia, las sanciones no requieren intencionalidad de dolo sino que basta el mero descuido o falta de diligencia; en palabras de este Tribunal "basta la simple negligencia o incumplimiento de los deberes que la Ley impone a las personas responsables de ficheros del tratamiento de datos de extremar la diligencia..." y ello aunque no obtuviese provecho económico alguno*".

En definitiva, la negligència no exigeix un clar ànim d'infringir, sinó que radica precisament en el descuit, i en aquest cas concret, en la manca d'atenció exigible de l'entitat en el compliment del deure de confidencialitat a què es refereix l'article 5.1.f) de l'RGPD. En aquest punt convé posar en relleu que el deure de diligència és màxim quan es fan activitats que afecten drets fonamentals, com és el dret a la protecció de dades personals. I en el present cas, l'enviament del controvertit correu electrònic a tots els pares i mares dels alumnes del centre educatiu, sense emprar l'opció de la còpia oculta, va comportar un tractament de dades per part de l'Escola que va vulnerar el principi de confidencialitat de les dades personals dels afectats, doncs va permetre que tots els destinataris del correu electrònic de referència poguessin accedir a l'adreça de correu electrònic de la resta de persones destinatàries.

Per tot l'exposat, es considera que l'escrit d'al·legacions, que posa de manifest la manca d'intencionalitat en la comissió dels fets, no pot prosperar als efectes d'exonerar de responsabilitat l'entitat imputada.

3. En relació amb els fets descrits a l'apartat de fets provats, cal acudir a l'article 5. f) de l'RGPD, que preveu que les dades personals seran "*tratados de tal manera que se garantice una seguridad adecuada a los datos personales, incluida la protección contra el tratamiento*

no autorizado o ilícito y contra su pérdida, destrucción o daño accidental, mediante la aplicación de medidas técnicas u organizativas apropiadas (“integridad y confidencialidad”).

Tal com indicava la persona instructora, durant la tramitació d'aquest procediment s'ha acreditat degudament els fets descrits a l'apartat de fets provats, que són constitutius de la infracció prevista a l'article 83.5 a) de l'RGPD, que tipifica la vulneració de *“els principis bàsics per al tractament, incloses les condicions per al consentiment, d'acord amb els articles 5, 6, 7 i 9”* entre els quals s'hi contempla el principi de confidencialitat (art. 5.1.f RGPD).

La conducta que aquí s'aborda s'ha recollit com a infracció molt greu a l'article 72.1.i) de l'LOPDGDD, en la forma següent:

“i) La vulneració del deure de confidencialitat que estableix l'article 5 d'aquesta Llei orgànica ”

4. L'article 77.2 LOPDGDD disposa que, en el cas d'infraccions comeses pels responsables o encarregats enumerats a l'art. 77.1 LOPDGDD, l'autoritat de protecció de dades competent:

“(...) ha de dictar una resolució que les sancioni amb una amonestació. La resolució ha d'establir així mateix les mesures que escaigui adoptar perquè cessi la conducta o es corregeixin els efectes de la infracció que s'hagi comès.

La resolució s'ha de notificar al responsable o encarregat del tractament, a l'òrgan del qual depengui jeràrquicament, si s'escau, i als afectats que tinguin la condició d'interessat, si s'escau.”

En termes similars a l'LOPDGDD, l'article 21.2 de la Llei 32/2010, determina el següent:

“2. En el cas d'infraccions comeses amb relació a fitxers de titularitat pública, el director o (...) de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades ha de dictar una resolució que declari la infracció i estableixi les mesures a adoptar per a corregir-ne els efectes. A més, pot proposar, si escau, la iniciació d'actuacions disciplinàries d'acord amb el que estableix la legislació vigent sobre el règim disciplinari del personal al servei de les administracions públiques. Aquesta resolució s'ha de notificar a la persona responsable del fitxer o del tractament, a l'encarregada del tractament, si escau, a l'òrgan del qual depenguin i a les persones afectades, si n'hi ha”.

En el present cas, esdevé innecessari requerir mesures correctores dels efectes de la infracció atès que la conducta infractora es refereix a un fet únic ja consumat, l'enviament d'un correu electrònic, el qual, per la seva naturalesa instantània, no pot ser corregida amb l'aplicació d'una mesura correctora.

Per tot això, resolc:

1. Amonestar l'Institut Escola Eixample del Departament d'Educació com a responsable d'una infracció prevista a l'article 83.5.a) en relació amb l'article 5.1.f), ambdós de l'RGPD.

No cal requerir mesures correctores per corregir els efectes de la infracció, de conformitat amb el que s'ha exposat al fonament de dret 4t.

2. Notificar aquesta resolució a l'Institut Escola Eixample del Departament d'Educació.
3. Comunicar la resolució al Síndic de Greuges, de conformitat amb el que preveu l'article 77.5 de l'LOPDGDD.
4. Ordenar que es publiqui aquesta resolució al web de l'Autoritat (apdcat.gencat.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, l'entitat imputada pot interposar, amb caràcter potestatiu, un recurs de reposició davant la (...) de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveuen l'article 123 i següents de l'LPAC. També pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius, en el termini de dos mesos a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Si l'entitat imputada manifesta a l'Autoritat la seva intenció d'interposar un recurs contenciós administratiu contra la resolució ferma en via administrativa, la resolució se suspendrà cautelarment en els termes previstos a l'article 90.3 de l'LPAC.

Igualment, l'entitat imputada pot interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

La directora,